

Koncepcja wspierania i rozwoju wolontariatu w Solcu Kujawskim

07 kwietnia 2015 roku

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wprowadzenie

Koncepcja wspierania i rozwoju wolontariatu? Skąd taki pomysł? I po co taki „produkt”?

Niniejsze opracowanie to nasza propozycja jak rozwinąć wolontariat w Solcu Kujawskim. Rozwinąć, czyli w praktyce – stworzyć szansę kolejnym osobom na włączanie się w aktywność społeczną, a przede wszystkim w działania, które służą dobru wspólnemu, pozwalają wspólnie podejmować wyzwania i wspólnie osiągać ważne cele. Możliwość aktywności wolontarystycznej traktujemy jako wielką wartość zarówno dla samych wolontariuszy, jak i dla lokalnej społeczności. Bo dla nas, osób, które na co dzień włączają się w aktywność społeczną i współpracują z wolontariuszami, wolontariat jest wyrazem dojrzałości obywatelskiej. Dlatego szukaliśmy najlepszych rozwiązań dla rozwoju wolontariatu, dla jego umocnienia w lokalnej społeczności.

Zaprezentowana w opracowaniu koncepcja powstała w trakcie kilkumiesięcznego procesu partycypacyjnego, w którym uczestniczyli mieszkańcy Miasta i Gminy Solec Kujawski – osoby zainteresowane rozwijaniem wolontariatu, pracujące w lokalnych instytucjach, aktywne w lokalnych organizacjach pozarządowych, uczniowie i nauczyciele soleckich szkół. Zdecydowana większość uczestników to osoby z doświadczeniem aktywności wolontarystycznej. Bazowaliśmy na naszych doświadczeniach, obserwacjach, ale także na przeprowadzonych we wrześniu 2014 roku badaniach kondycji wolontariatu w naszym mieście i gminie. Wypracowane rozwiązania są wynikiem naszych dyskusji i przemyśleń w szukaniu najlepszego rozwiązania dla tworzenia ram aktywności społecznej.

Materiał niniejszy składa się z trzech podstawowych elementów: **(1)** wypracowanej koncepcji, **(2)** podsumowania badania potrzeb w zakresie wolontariatu w Solcu Kujawskim oraz **(3)** opisu procesu partycypacyjnego (konsultacyjnego). W pierwszej części **prezentujemy model, który potrzebny jest w Solcu Kujawskim**, a który stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby wolontariuszy i osób zainteresowanych podjęciem aktywności wolontarystycznej, ale także organizacji i instytucji współpracujących z wolontariuszami oraz osób korzystających z wolontariatu. Druga część to **podsumowanie badania kondycji wolontariatu w naszym mieście i gminie**, które stało się punktem wyjścia dla pracy nad koncepcją. A trzecia część to **streszczenie procesu konsultacyjnego, który pozwolił na wypracowanie koncepcji**. Realizacja procesu, w tym zaplanowanie scenariusza działania, wyłonienie grupy roboczej i realizacja badań były bowiem możliwe dzięki uczestnictwu części z nas w projekcie „Wspólne wyzwania, wspólna odpowiedzialność”, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej. Projekt to wspólne przedsięwzięcie Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych i Powiatu Bydgoskiego, które pozwoliło zainteresowanym na zaplanowanie i sfinansowanie procesów konsultacyjnych. My zajęliśmy się wolontariatem w Solcu Kujawskim, którego rozwój nie tylko jest bliski naszej grupie, ale także jest **wpisany w ważny dokument dla naszej społeczności - „Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+)”**. Wskazane w Strategii plany zakładające rozwój wolontariatu były inspiracją dla podjęcia przez nas prac nad koncepcją i potraktowaliśmy je jako zaproszenie do tych działań.

Opracowanie „Koncepcja wspierania i rozwoju wolontariatu w Solcu Kujawskim” kierujemy do wszystkich osób, które uważają wolontariat za ważny i wymagający wspierania element codziennej aktywności w społeczności lokalnej i które gotowe są włączyć się w realizację niniejszej koncepcji.

*Członkowie Grupy roboczej przygotowującej koncepcję
wspierania i rozwoju wolontariatu w Solcu Kujawskim*

W pracach grupy, która wypracowała niniejszą koncepcję, uczestniczyły 24 osoby: Natalia Chrzaniecka, Jan M. Grabowski (moderator spotkań), Joanna Kończak, Rafał Kubiak, Katarzyna Kuligowska, Patrycja Kużaj, Marlena Kwasik, Monika Łączna, Sandra Majszevska, Sabina Małecka, Weronika Michalkiewicz, Wojciech Michalski, Magdalena Nowakowska, Ilona Organiak, Oliwia Porazińska, Julia Przybylska, Sandra Rolińska, Anna Szafraniec, Natalia Szulc, Anna Szymańska, Sylwia Utyra, Gabriela Walczak, Dagmara Zielińska, Mirosława Zwierzykowska.

Grupa pracowała na kilku spotkaniach, zorganizowanych w Muzeum Solca im. Księcia Przemysła dzięki uprzejmości dyrektora Muzeum Rafała Kubiaka.

Solecki Punkt Informacyjno-Doradczy Wolontariatu

„SPID Wolontariat”

- punkt jest miejscem, które zbiera potrzeby, łączy zasoby, proponuje rozwiązania, realizuje działania

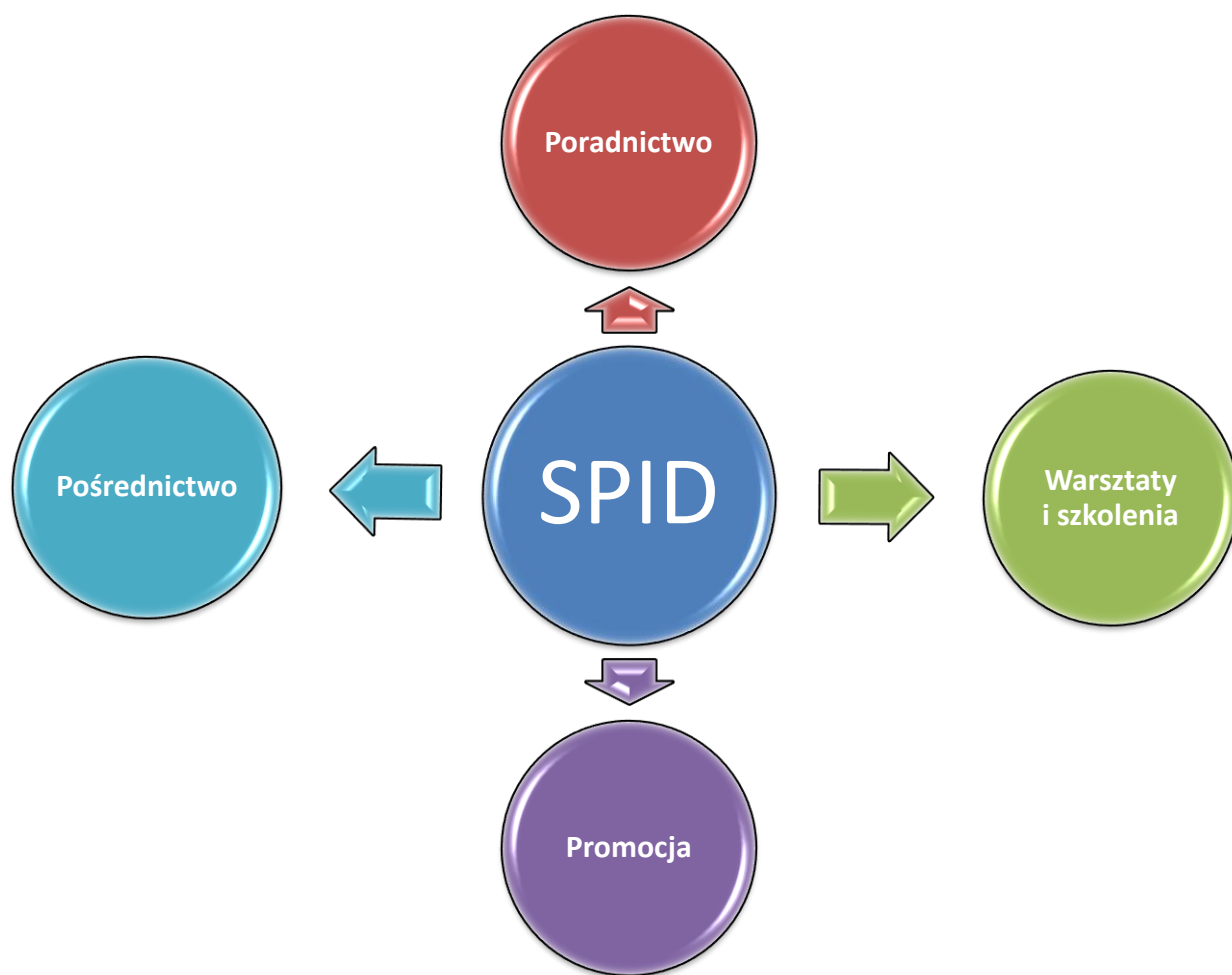
Solecki Punkt Informacyjno-Doradczy Wolontariatu („SPID Wolontariat”) prowadzony jest przez koordynatora punktu i zlokalizowany jest w jednej z instytucji publicznych na terenie Solca Kujawskiego – w strukturze Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (MGOPS). Powołanie i funkcjonowanie SPID wynika ze „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+)”. Fakt umiejscowienia punktu w strukturze MGOPS nie ma na celu oddania tego zadania Ośrodkowi, ale jest rozwiązaniem przede wszystkim technicznym – MGOPS jest instytucją najbliższą merytorycznie tematyce działań punktu, jak i posiada doświadczenia w zakresie wolontariatu. Zlokalizowanie punktu w siedzibie instytucji publicznej podkreśla ogólną dostępność punktu, jak i pozwala na jego prowadzenie w różnych „ruchomych” godzinach. W kolejnych latach funkcjonowania SPID, możliwe jest rozważenie jego prowadzenia przez jedną lub kilka organizacji pozarządowych (w formule powierzenia zadania publicznego).

Koordynator SPID jest organizatorem wszystkich działań punktu, jednak funkcjonowanie punktu jest zależne przede wszystkim od aktywności mieszkańców (wolontariuszy i potencjalnych wolontariuszy) oraz od aktywności organizacji pozarządowych i innych podmiotów zgłaszających potrzeby i pomysły oraz korzystających i współtworzących ofertę punktu. Aby animować tę aktywność niezbędne jest ciągłe (stałe) upowszechnianie oferty punktu oraz jego bieżących działań.

Koordynator jest zaangażowany na stałe w wymiarze połowy etatu, współpracuje z organizacjami pozarządowymi, jak i wolontariuszami, którzy wspierają funkcjonowanie punktu. SPID ma zapewnione wsparcie prawne (zewnętrzne), z którego korzysta zależnie od potrzeb. Finansowanie punktu (w formie pieniężnej i niepieniężnej) zapewniają środki gminy, środki pochodzące z projektów oraz środki pozyskiwane od sponsorów. W tym kontekście ważne jest stworzenie możliwości pozyskiwania środków na działania punktu również przez lokalne organizacje pozarządowe, które dzięki temu będą miały szansę „współfinansować”, a przede wszystkim „współtworzyć” punkt. Sposób i zakres funkcjonowania organizacji pozarządowych pozwala na pozyskiwanie środków ze źródeł, które z założenia są niedostępne dla administracji publicznej.

Działania punktu adresowane są do mieszkańców i społeczności Miasta i Gminy Solec Kujawski, co oznacza, że punkt współpracuje i pomaga także organizacjom niezarejestrowanym na terenie Solca Kujawskiego, ale faktycznie angażującym mieszkańców miasta i gminy Solec Kujawski, jak też wspiera mieszkańców w poszukiwaniu/realizacji wolontariatu poza granicami gminy.

SPID koncentruje się na czterech głównych obszarach aktywności:

Obszar I. Pośrednictwo wolontariatu rozumiane jako pomoc wolontariuszom

(osobom aktywnym bądź osobom zainteresowanym tą aktywnością) w znalezieniu miejsca, w którym mogliby świadczyć wolontariat, jak i jako pomoc organizacjom/institucjom w znalezieniu wolontariuszy. Tym samym do zadań SPID należy:

- a. animacja środowiska, tj. stałe wyszukiwanie organizacji/institucji zainteresowanych wolontariatem i zachęcanie ich do tworzenia miejsc dla wolontariuszy
- b. pozyskiwanie na bieżąco ofert wolontariatu (od organizacji i instytucji)
- c. pośrednictwo, tj. kontakt z konkretnymi osobami po wpłynięciu oferty wolontariatu (przekazywanie wolontariuszom informacji o miejscach, w których można świadczyć wolontariat), jak i kontakt z organizacjami/institucjami
- d. prowadzenie bazy wolontariuszy oraz organizacji i instytucji korzystających (ich oferty /zainteresowań). W bazie zbierane są dane dot. wieku, umiejętności, sytuacji życiowej (np. etapu kształcenia, aktywności/nieaktywności zawodowej itp.), zainteresowań konkretną aktywnością wolontariacką. Dane te zbierane są na podstawie deklaracji zainteresowanych. W bazie ważne jest również zamieszczenie informacji o historii kontaktów konkretnej osoby ze SPID (np. data pierwszej rejestracji, organizacje, z którymi wolontariusz/wolontariuszka współpracuje itp.). Baza wykorzystywana jest wyłącznie przez koordynatora punktu, natomiast w zakresie zgłaszanym przez organizacje pozarządowe – i za ich zgodą – na stronie www publikowane mogą być informacje dot. działań do których organizacje planują lub aktualnie angażują wolontariuszy.

Jako sukces działań SPID w obszarze „pośrednictwo wolontariatu” w pierwszym roku funkcjonowania punktu uznane zostanie:

- liczba organizacji i instytucji, które złożą ofertę dla wolontariuszy w SPID: 8
- liczba ofert dla wolontariuszy, które pozyska SPID: 10
- liczba kontaktów do wolontariuszy wpisanych do bazy: 50
- liczba osób, którym SPID skutecznie pomógł w znalezieniu miejsca do wykonywania wolontariatu: 20

Obszar II. Poradnictwo wolontariatu rozumiane jako udzielanie pomocy/wsparcia wszystkim korzystającym z wolontariatu:

a. wsparcie poradnicze (doradczo-informacyjne) dla potencjalnych wolontariuszy i dla wolontariuszy

Poradnictwo realizowane w formie konsultacji dla wolontariuszy i potencjalnych wolontariuszy zarówno w wersji poradnictwa indywidualnego, jak i poradnictwa grupowego (w grupach od 2 do 9 osób; grupy wolontariuszy i potencjalnych wolontariuszy mogą, ale nie muszą być łączone). Wsparcie dla większych grup, tj. od 10 osób, to działania z obszaru „Warsztaty i szkolenia”.

Tematyka poradnictwa wynika z bieżących potrzeb zgłaszanych przez kontaktujących się z punktem, jak i organizowane są otwarte spotkania na których prezentowane zainteresowanym są tematy przekrojowe, np. „wolontariat a moja kariera zawodowa”, „czy senior może być wolontariuszem?”.

b. wsparcie poradnicze (doradczo-informacyjne) dla organizacji oraz instytucji

Poradnictwo świadczone indywidualnie dla organizacji/instytucji korzystających (w formie telefonicznej, mailowej, indywidualnych spotkań), jak i dla przedstawicieli więcej niż jednej organizacji (w grupach od 2 do 9 osób).

Podobnie jak w podpunkcie [a.] tematyka poradnictwa wynika z bieżących potrzeb zgłaszanych przez kontaktujących się z punktem, jak i organizowane są otwarte spotkania na których prezentowane zainteresowanym są tematy przekrojowe, np. „zasady ubezpieczania wolontariuszy”, „rozliczanie wolontariatu w projektach finansowanych z pieniędzy publicznych”.

c. wspólne spotkania poradnicze (doradczo-informacyjne) dla wolontariuszy i organizacji/instytucji korzystających, które dotyczą jednego przedsięwzięcia, w które zaangażowane są obie strony (np. impreza otwarta dla społeczności lokalnej).

Celem tych spotkań jest wsparcie i przygotowanie organizacji i wolontariuszy do sprawnego i efektywnego zrealizowania wydarzenia, w które wspólnie się angażują. Po pierwszym roku funkcjonowania punktu konieczne jest uwzględnienie tematyki „wolontariatu pracowniczego” (społecznej odpowiedzialności biznesu), co pozwoli na zainteresowanie i angażowanie w działania punktu soleckie przedsiębiorstwa.

d. opracowanie (bądź zredagowanie z materiałów ogólnodostępnych) informacji o wolontariacie (prostego, ale dobrego merytorycznie materiału do czytania), jak i kompendium wiedzy o prawach i obowiązkach wolontariuszy (np. w formie pytań i

odpowiedzi) – materiał ten uwzględniać będzie „perspektywę wolontariusza” oraz „perspektywę organizacji/instytucji korzystającej”. Nie chodzi tu o tworzenie odrębnego, unikalnego materiału, ale o wybór już istniejących, a wartościowych (i zwartych) opracowań lub o ich ewentualne przeredagowanie.

- e. publikacja na stronie www podstawowych materiałów niezbędnych przy angażowaniu wolontariuszy (jak wzory umów, kart czasu pracy, zasady ubezpieczania itp.).

Jako sukces działań SPID w obszarze „poradnictwo wolontariatu” w pierwszym roku funkcjonowania punktu uznane zostanie:

- liczba spotkań grupowych dla organizacji: 2
- liczba przedstawicieli organizacji uczestniczących w spotkaniach: 14
- liczba organizacji, które uznały poradnictwo SPID jako skuteczne: 5

- liczba spotkań grupowych dla wolontariuszy: 2
- liczba osób/wolontariuszy uczestniczących w spotkaniach: 30
- liczba osób, które uznały poradnictwo SPID jako faktycznie pomocne: 25

Obszar III. Warsztaty i szkolenia realizowane w grupach na tematy zgłaszane przez

zainteresowanych, ale także na tematy proponowane przez SPID. Nie chodzi tu wyłącznie o szkolenia służące uzyskaniu konkretnej wiedzy, ale także o szkolenia motywacyjne, kompetencyjne i spotkania integracyjne. Mimo, że realizacja warsztatów/szkoleń jest zadaniem dla SPID, to – podobnie jak w przypadku pośrednictwa i poradnictwa wolontariatu – szkolenia adresowane do organizacji/instytucji powinny wynikać z ich aktywności i zgłaszanych potrzeb (w doborze tematów, jak i znalezieniu kompetentnych prowadzących).

SPID dba o wysoki standard merytoryczny szkoleń (np. pozyskiwanie prowadzących), jak i organizacyjny (zapewnienie materiałów szkoleniowych, ale także poczęstunku). Zapleczem do prowadzenia warsztatów/szkoleń mogą być sale budynków użyteczności publicznej, jak i własne pomieszczenia organizacji pozarządowych.

a. dla wolontariuszy

- warsztaty wsparcia dla wolontariuszy
- spotkania integracyjne
- spotkania w grupach dla wolontariuszy i wolontariuszy potencjalnych

b. dla potencjalnych wolontariuszy

- szkolenia nt. umiejętności organizacji własnego czasu
- spotkania wprowadzające i integracyjne
- spotkania motywacyjne (przełamujące uprzedzenia, wzmacniające odwagę)

c. dla organizacji pozarządowych i dla instytucji

- szkolenia dot. praw i obowiązków wolontariuszy
- warsztaty (szkolenia) dot. organizacji pracy z wolontariuszami

Podstawowa (powtarzalna) oferta szkoleniowa/warsztatowa SPID to dwa typy szkoleń:

- Blok 1 „Starter dla wolontariuszy” – szkolenie z elementami praw i obowiązków wolontariusza, zasad wolontariatu, elementem szkolenia bhp, ale także elementem szkolenia psychospołecznego i animacyjnego do pracy wolontarystycznej. Szkolenia realizowane w małych grupach od 5 do 10 osób.
- Blok 2 „Szkolenia specjalistyczne” dla konkretnych organizacji w zależności od ich potrzeb (np. szkolenia dla wolontariuszy opieki długoterminowej, albo szkolenia dla wolontariuszy akcyjnych), bądź też dla grup wolontariuszy zainteresowanych konkretnym zagadnieniem (np. wolontariat europejski) – szkolenia realizowane wyłącznie jako odpowiedź na zgłoszone zapotrzebowanie.

Jako sukces działań SPID w obszarze „warsztaty i szkolenia” w pierwszym roku funkcjonowania punktu uznane zostanie:

- liczba szkoleń „Starter dla wolontariuszy”: 4
- liczba „szkoleń specjalistycznych”: 1
- liczba osób, które uznały warsztaty i szkolenia SPID jako faktycznie pomocne: 35

Obszar IV. Promocja (upowszechnianie) jest niezbędna dla każdego z trzech

opisanych powyżej obszarów. Promocja to nie tylko informowanie o funkcjonowaniu SPID, ale przede wszystkim upowszechnianie wolontariatu. Działania promocyjne będą szczególnie ważne i szczególnie zintensyfikowane w pierwszym roku działalności punktu.

- a. wypracowanie identyfikacji graficznej punktu (nazwa i skrót nazwy punktu dają duże możliwości twórczego zaadoptowania graficznego) – znak graficzny (logo), ale także plakaty, ulotki, strona www w jednolitej linii graficznej
- b. informacja i promocja „miejsca” wsparcia – SPID (upowszechnianie działalności SPID, tj. dotarcie do zainteresowanych przez stronę www, profil na Facebooku, ogłoszenia w szkołach, instytucjach, „Wiadomości z Ratusza”, lekcje w szkołach poświęcone wolontariatowi)
- c. zbieranie dobrych praktyk wolontariatu z terenu miasta i gminy i ich publikowanie (kanały przekazu jak w podpunkcie b.) – przede wszystkim upowszechnianie pierwszych sukcesów SPID;
- d. opracowanie – wspólnie z organizacjami – karty zasad korzystających ze SPID (zasady, prawa i obowiązki wolontariuszy oraz korzystających z wolontariatu)
- e. wyróżnianie organizacji i instytucji korzystających/współpracujących z wolontariuszami, w powiązaniu z imprezą „Dzień wolontariusza” (5. grudnia).

Finansowanie działalności SPID

Koszty:

- koszty opłat eksploatacyjnych związanych z prowadzeniem biura (SPID),
- umowa koordynatora (umowa o pracę, ½ etatu),
- koszty korzystania ze specjalistów zewnętrznych (np. radca prawny, trener prowadzący szkolenie),
- bieżące koszty materiałów biurowych (piśmienniczych),
- koszty promocji (upowszechniania, tj. dotarcia do zainteresowanych przez stronę www, profil na Facebooku, ogłoszenia w szkołach, instytucjach, „Wiadomości z Ratusza”, jednolita identyfikacja wizualna)
- koszty związane z rozpoczęciem działań (strona www, druk ulotek i plakatów, urządzenia biurowe i wyposażenie) – wystąpią w pierwszym roku funkcjonowania,
- koszty przejazdu wolontariuszy (mogą być również dzielone z organizacją korzystającą).

Przychody:

- środki samorządu (wydzielony lokal),
- środki pochodzące z projektów,
- środki od sponsorów i darczyńców,
- środki z funduszy UE (projekty własne),
- środki z projektów ze źródeł publicznych jak Program FIO, ASOS, dotacje Urzędu Marszałkowskiego ale także projekty w ramach środków unijnych (w ramach ZIT, LGD, projektów systemowych pomocy społecznej) oraz prywatnych grantodawców (fundacji grantodawczych) jak Fundacja BZ WBK, Fundacja PZU, Fundacja Kronenberga, Fundacja Orange.